

CoVaT-CHC Basisversie

Cognitieve Vaardigheidstest volgens het CHC-model

A. Bos

K. Olieslagers

W. Magez

Onthaalonderwijs Anderstalige
Nieuwkomers (OKAN)
in het secundair onderwijs
een exploratief onderzoek naar cognitieve
vaardigheden bij deze doelgroep
a.d.h.v. de CoVaT-CHC Basisversie

ONTHAALONDERWIJS ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS (OKAN) IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS: EEN EXPLORATIEF ONDERZOEK NAAR COGNITIEVE VAARDIGHEDEN BIJ DEZE DOELGROEP A.D.H.V. COVAT-CHC BASISVERSIE

A. Bos, K. Olieslagers & W. Magez (2017)

INLEIDING

Het Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers heeft tot doel leerplichtige leerlingen (vluchtelingen, asielzoekers of andere anderstalige nieuwkomers) die onlangs in België zijn toegekomen zo snel mogelijk Nederlands te leren om hen te integreren in de onderwijsvorm en studierichting die het nauwst aansluit bij de individuele capaciteiten en noden van deze anderstalige nieuwkomer. In het basisonderwijs worden aanvullende lestijden aangeboden. In het secundair onderwijs verblijft de anderstalige nieuwkomer gemiddeld een jaar in de onthaalklas (www.cteno.be; www.onderwijskiezer.be).

Om verschillende redenen hebben deze leerlingen hun thuisland verlaten. Ze komen o.a. uit Rusland, Bulgarije, Servië, Kazachstan, Syrië, Irak, ... Deze groep is zeer heterogeen samengesteld qua schoolse achtergrond.

Bij het inschatten van de didactische beginsituatie is er dan o.a. nood aan een screening van de cognitieve startsituatie van deze leerlingen, onafgezien of de groepen in een school samengesteld worden per niveau of leeftijd.

De CoVaT-CHC kan inzetbaar zijn bij deze leerlingen, vooral de Niet-talige modules (zie NiTal - Index/Stan.), dus niet met de bedoeling om een uitspraak te formuleren over het 'IQ' maar voor het toetsten van bv. de momentele (klassikale) cognitieve vaardigheden bij de schoolse beginsituatie (indien mogelijk). De test kan vooral een rol spelen bij de advisering voor het vervolgtraject na het OKAN, om de vorderingen in het cognitief functioneren zo 'fair' mogelijk in beeld te brengen. De CoVaT-CHC laat toe om de beginpositie van de leerling in te schatten t.o.v. de klasgroep, studie- of optierichting in de vervolgschool (zie klasnormen) en biedt zo aanvullende informatie voor de delibererende klasseraad i.f.v. het verdere studie- of opleidingstraject.

OPZET

Het opzet van dit onderzoek is exploratief. Twee onderzoeksvragen beogen de mogelijkheden van de CoVaT-CHC bij deze doelgroep te verkennen:

1. Is er een verband tussen het – door de klassenraad – ingeschat niveau van scholing en het resultaat op vijf brede cognitieve vaardigheden (Gf, Gc, Gsm, Gv en Gs)?
2. Is er een samenhang tussen het advies van de klassenraad op het einde van het onthaaljaar en het resultaat op vijf brede cognitieve vaardigheden (Gf, Gc, Gsm, Gv en Gs)?

DOELGROEP EN ONDERZOEKSMETHODE

In het schooljaar 2014-2015 zijn in de periode maart-mei 53 OKAN-leerlingen getest met de CoVaT-CHC Basisversie (alle subtests) door de CLB-medewerker/psycho-pedagogisch consultant (VCLB De Wissel Campus Oost). De OKAN-klassen maken deel uit van een school in de stad Antwerpen.

De gemiddelde leeftijd bedraagt 15 jaar. De groep is samengesteld uit 35 jongens en 18 meisjes. Thuislanden zijn: Afghanistan, Burundi, China, Ecuador, Filipijnen, Ghana, Guinee, Irak, Kosovo, Liberia, Mali, Marokko, Nigeria, Polen, Portugal, Rusland, Sierra Leone, Somalië, Spanje, Sri Lanka en Verenigde Staten.

De data zijn verwerkt in de bachelorproef van Evelien Borghraef (2015).

De 53 leerlingen zijn verdeeld in vier klassen. Deze klassen werden heterogeen samengesteld. Op een gegeven moment opteerde de school ervoor om tot een soort didactische indeling te komen van de leerlingen (los van de klas waarin ze zaten) en kwam men tot vier groepen.

Groep 1: 'Regelmatig kwalitatief' (n=32). Dit zijn leerlingen die in eigen land kwalitatief een goede scholing hadden, die regelmatig naar school gingen, weinig scholing 'verloren' waren door komst naar België. In feit gaat het hier om leerlingen die het ene moment nog in Spanje op school zaten, en het volgende moment in België naar school gingen.

Groep 2: 'Onregelmatig' (n= 9). Dit zijn leerlingen die wel een kwalitatief aanbod kregen in eigen land (een land waar een degelijk aanbod gegeven werd), maar die door omstandigheden niet zo regelmatig naar school geweest zijn (door o.a. veel migratie, veel verandering van school, tijdelijk niet naar school geweest door oorlog of thuishouden omwille van familiale reden of omwille van moeilijk hanteerbaar gedrag of omwille van beperkte schoolse motivatie,...). Bij deze leerlingen zie je wel dat ze geschoold zijn (hebben schoolse vaardigheden, fijne motoriek is wel ontwikkeld,...), maar dat ze extra ondersteuning kunnen gebruiken.

Groep 3: 'Weinig kwalitatief' (n=4). Het gaat om leerlingen die wel blijken van scholing in eigen land (niet analfabeet), maar die geen kwalitatief onderwijs genoten hebben (of erg vaak

afwezig waren, of in eigen land ook moeilijk tot leren kwamen, bv. een leerling die in een dorp woonde waar de leerkrachten dan weer wel dan weer niet opdaagden, of een Afghaans meisje dat niet naar school mocht gaan (van het land) maar dat thuis les kreeg van broer of ouders of ander familielid.

Groep 4: 'Ongeschoold' (n=8). Dit zijn jongeren die niet naar school gingen of zeer weinig scholing genoten in eerder rudimentaire omstandigheden; ook leerlingen die vermoedelijk kampen met ernstige leerstoornissen en/of ontwikkelingsstoornissen en/of gedragsstoornissen, waarbij in het land van herkomst geen zorg toegekend werd (laat staan dat men daar aandacht voor had). Heel wat van deze leerlingen maken een enorme persoonlijke evolutie door (ook al moeten ze daarna nog starten in OV1 of OV2). Ze hebben bijna allemaal ook meer tijd nodig om de verloren scholing (van kleuter tot tiener) wat te proberen in te halen.

Op het einde van het onthaaljaar kregen de leerlingen een advies, met de volgende verdeling:

- Vervolgonderwijs A-stroom (N= 16)
- Vervolgonderwijs B-stroom (N= 19)
- Vervolgonderwijs C-groep: Centrum voor Volwassen onderwijs, Deeltijds BSO en BuSO (N=2)
- Vervolgonderwijs Restgroep: onthaaljaar verder zetten (N= 16)

De klassenraad heeft bovenstaande adviezen gegeven zonder kennis te hebben van het resultaat op de CoVaT-CHC, die door de CLB-begeleider proefondervindelijk werd toegepast.

RESULTATEN

ONDERZOEKSVRAAG 1 M.B.T. DE DIDACTISCHE INDELING

Om deze vraag te beantwoorden werd een Kruskal Wallis test uitgevoerd. Om na te gaan waar een significant verschil zich bevindt, werd gebruik gemaakt van de Wilscoxon-Mann-Witney toets.

Een aantal kritische bedenkingen moeten gemaakt worden bij deze analyse. Met uitzondering van de groep 1 'regelmatig kwalitatief ingeschatte scholing', zijn de andere groepen zeer klein in aantal. Voor de brede cognitieve vaardigheid Gc en Gsm is er geen resultaat wat de laagste twee categorieën betreft. Deze groepen bleken niet testbaar wat deze talige subtests betreft. 'Niet-testbaar zijn' is uiteraard ook een belangrijke kwalitatieve -zelfs kwantitatieve- informatie.

GF EN GV

Er is een significant verschil tussen de groep 1 'regelmatig kwalitatieve scholing' en de groepen 3-4 'weinig kwalitatieve scholing' en 'ongeschooldheid' en dit in het voordeel van groep 1. Hetzelfde geldt ook voor groep 2 'onregelmatig kwalitatieve scholing' t.o.v. groep 4 'ongeschooldheid', in het voordeel van groep 2.

Er is geen significant verschil tussen de groepen 1 en 2 wat vloeiende intelligentie (Gf) en visuele informatieverwerking (Gv) betreft.

GC, GSM EN GS

Voor deze drie brede cognitieve vaardigheden behaalt groep 1 'regelmatige kwalitatieve scholing' een hoger resultaat dan groep 2 'onregelmatig kwalitatieve scholing' maar zoals vastgesteld bij Gf en Gv is dit ook hier niet significant.

Voor de andere groepen kon geen vergelijking gemaakt worden wegens niet testbaar wat deze vaardigheden betreft.

ONDERZOEKSVRAAG 2 M.B.T. HET GEGEVEN ADVIES

In deze analyse is de C-groep buiten beschouwing gelaten omwille van het kleine aantal (n=2).

RESULTATEN

Tabel 1

Resultaten A-stroom, B-stroom, Restgroep

BCV%	A-stroom		B-stroom		Restgroep		BVL in CoVaT-CHC normgroep	
	Gem.	SD	Gem.	SD	Gem.	SD	Gem.	SD
Gf	56	20,5	49	18,6	24	12,8	50	16,3
Gc	38	7,4	33	9,6	20	5	49	12
Gsm	65	16,5	44	13,8	27	20,4	49	16,9
Gv	41	26,2	36	21,3	18	17,9	44	20
Gs	37	5,9	32	6,8	23	12	33	7,8

GF, GC, GS EN GV

Er is een significant verschil tussen de A-groep én ook de B-groep in vergelijking met de Restgroep, en dit in het voordeel van de A-groep en de B-groep. De resultaten van de A-groep liggen voor elke BCV daarbij hoger dan die van de B-groep. Per BCV haalt dit verschil tussen beide niet het vereiste significantieniveau, maar het treedt dus wel op bij elke BCV, wat de relevantie aantoont.

GSM

De A-groep scoort hier significant beter dan de andere groepen. Die groepen scoren dan onderling niet significant verschillend van elkaar (al 'neigt' de B-groep hoger dan de Restgroep).

De leerlingen worden in de OKAN-klas enorm getraind op het aanleren van woorden. De 'vaardigen' onder hen kunnen zelfs vaak fotografisch een woord instuderen zonder de betekenis ervan te kennen (en scoren dus hoger). Uit ander onderzoek (zie o.a. Hoofdstuk 4.4 'Relaties met andere psychologische tests bij 1ste jaars secundair onderwijs' (Magez & Bos, 2016) in de Technische handleiding en Verantwoording) blijkt daarenboven dat Gsm (en enigszins Gs) een positieve samenhang vertoont met studiehouding en -motivatie. De uiteindelijke samenhang tussen het schooladvies en Gsm is hier dan ook zeker niet verwonderlijk. Het ziet er zo ook naar uit dat Gsm - alhoewel talig getoetst - minder specifiek taal-cultureel geladen is dan Gc.

ALGEMEEN

Het validiteitsonderzoek (zie Hoofdstuk 4, in de Technische handleiding en Verantwoording¹) toont de validiteit van de BCV t.a.v. de studierichtingen/-opties in het secundair onderwijs.

In dat opzicht bieden de CoVaT-CHC resultaten aan de klasseraad relevante differentiërende informatie betreffende de startpositie van de OKAN-leerling in het vervolgonderwijs.

BESPREKING

Men moet zeer omzichtig omspringen met de resultaten omwille van de aantallen. Wat distilleren we uit dit exploratief onderzoek?

Met betrekking tot de eerste onderzoeksvraag blijken de CoVaT-CHC resultaten t.a.v. de scholingsgraad duidelijk de groepen 1 en 2 te onderscheiden van de groepen 3 en 4 (ter herinnering: het gaat hier om de scholing in het land van herkomst). De resultaten reiken zo inderdaad handvatten aan bij de inschatting van de didactische situatie van deze leerlingen.

Geen enkele meting van een brede cognitieve vaardigheid is los te koppelen van genoten scholing. Interferentie tussen scholing en ontwikkeling van brede cognitieve vaardigheden geeft aan dat leerlingen die bij aanvang geen scholing of weinig kwalitatieve scholing genoten hebben specifieke zorg vragen om hen in de gelegenheid te brengen om een inhaalbeweging te maken.

Uit de analyse van onderzoeksvraag 2 kunnen we besluiten dat alle BCV maar zeker Gsm een belangrijke rol spelen bij de advisering naar het vervolgonderwijs. Naarmate een leerling beter in

¹ Te raadplegen via www.thomasmore.be/psychodiagnostisch-centrum/covat-chc-basisversie-0

staat is om informatie vast te houden en te verwerken hoe 'sterker' hij/zij geduid wordt i.f.v. het vervolgtraject. Of is het zo dat OKAN-leerlingen met een sterkere Gsm het beter doen in de Onthaalklas?; meer profiteren, opsteken van het aanbod dat zij krijgen in de onthaalklas. Uiteraard zullen nog andere factoren (klasobservaties, observatieverslag snuffelstage, ...) een rol spelen in de advisering van leerkrachten.

Bij leerlingen die nauwelijks of geen scholing hebben genoten in het thuisland, opteerde men doorgaans voor een verlenging in de onthaalklas.

We geven nog graag mee dat het nooit de bedoeling kan zijn om bij deze kinderen tot een 'traditioneel IQ -bepaling' te komen. We gaan wél voor een inschatting van het actuele niveau van cognitieve vaardigheden om (zo snel mogelijk) gepast didactisch te kunnen ondersteunen en het kind zo 'recht' aan te doen.

Voor een eventuele bijkomende berekening van een Niet-talige Index/Stan., verwijzen we naar het Hoofdstuk 3.4 'Niet-talig onderzoek van Cognitieve vaardigheden: modules Gf, Gv en Gs' (Magez, Dejonghe & Van Parijs, 2016) in de Technische handleiding en Verantwoording. In het kader van het vervolgonderwijs is het echter duidelijk dat de Nital Index/Stan. de 'sterke' OKAN-leerling onderschat en dus 'niet- zo- fair' is. De BCV Gsm is in de NiTal index/stan. immers niet opgenomen en daar scoren zij juist hoog. Het is duidelijk dat bij het prognostisch gebruik van de CoVaT-CHC i.f.v. het OKAN-vervolgonderwijs de BCV Gsm een relevante - vrij faire - indicator van (talige) leerbaarheid is.

Tenslotte nog: de handleiding Klasnormen biedt de mogelijkheid om het resultaat van een OKAN-leerling op de CoVaT-CHC a.d.h.v. de Stanines te positioneren in een aantal verschillende optie-/niveaugroepen in de eerste graad Secundair Onderwijs. We geven hieronder (tabel 2) een voorbeeld op basis van de vastgestelde BCV% gemiddelden in dit onderzoek (zie hierboven).

Tabel 2

Stanines van de vastgestelde BCV% gemiddelden van A-stroom, B-stroom en Restgroep in vergelijking met klasnormen 2A en BVL

BCV%	Groep/klasnorm 2A (Stan.)			Groep/klasnorm BVL (Stan.)		
	A-stroom	B-stroom	Restgroep	A-stroom	B-stroom	Restgroep
Gf	3	2	1	6	5	2
Gc	1	1	1	3	2	1
Gsm	4	2	1	7	4	2
Gv	3	2	1	5	5	2
Gs	5	3	1	6	5	2

BIBLIOGRAFIE

Borghgraef, E. (2015). *De CoVaT-CHC bekeken door een anderstalige bril. Analyse van de resultaten van OKAN-leerlingen op de CoVaT-CHC basisversie*. Niet gepubliceerde bachelorproef, Thomas More Hogeschool, Antwerpen.

Magez, W. & Bos, A. (2016). *Validiteit: Relatie met andere psychologische testen bij 1ste jaars secundair onderwijs*. Geraadpleegd op 20 januari 2017 via <http://www.thomasmore.be/psychodiagnostisch-centrum/covat-chc-basisversie-0>

Magez, W., Dejonghe, C. & Van Parijs, K. (2016). *CoVaT-CHC Basisversie: Niet-Talig onderzoek van cognitieve vaardigheden – modules Gf – Gv – Gs*. Geraadpleegd op 20 januari 2017 via <http://www.thomasmore.be/psychodiagnostisch-centrum/covat-chc-basisversie-0>